18/10/2022

18 Οκτωβρίου: Εορτάζει ο Απόστολος και Ευαγγελιστής Λουκάς

/ Βίοι Αγίων

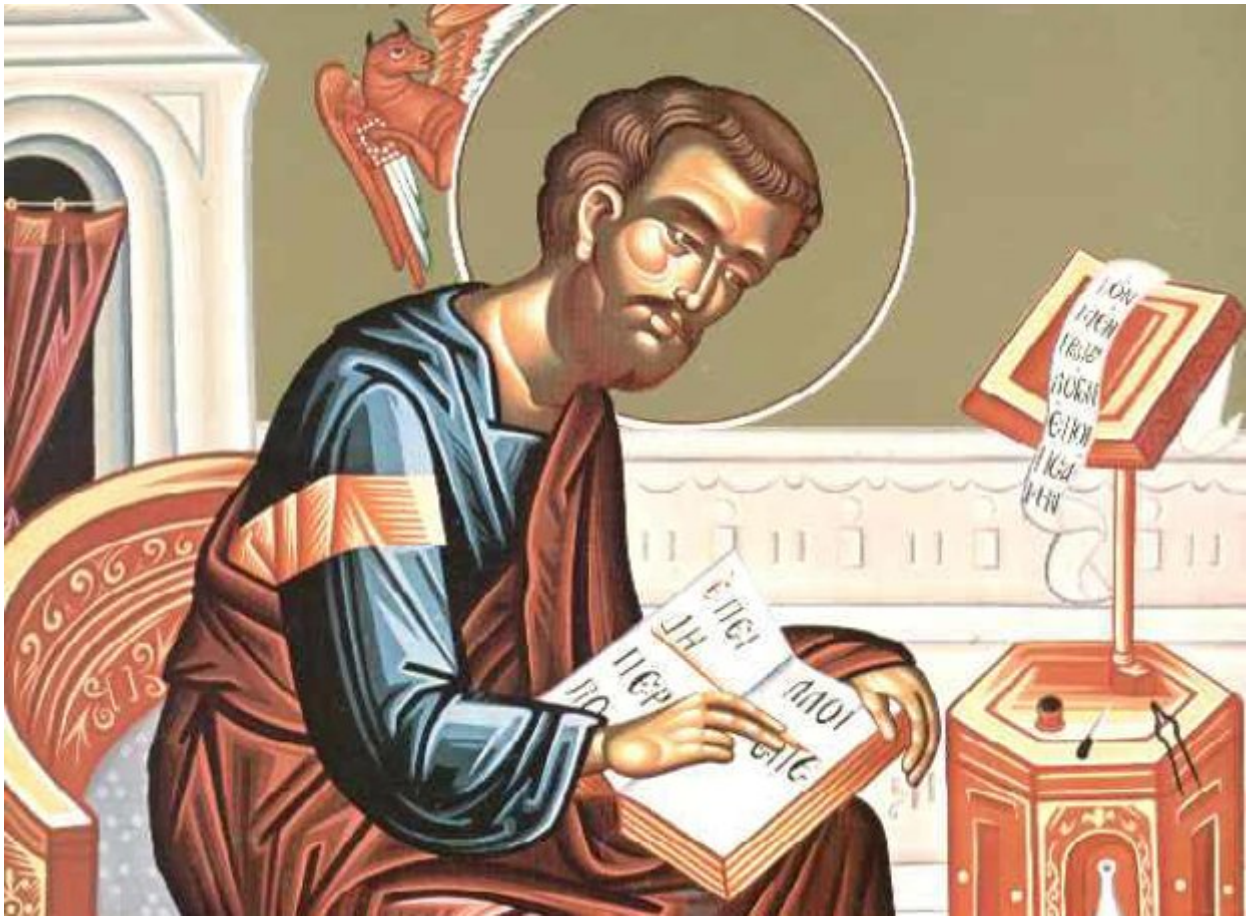

Σήμερα τιμάται από την Εκκλησία **η μνήμη του Αποστόλου και Ευαγγελιστού Λουκά,** συγγραφέα του **ομώνυμου Ευαγγελίου**, αλλά και του βιβλίου των **Πράξεων των Αποστόλων**, δηλαδή δύο από τα 27 κανονικά βιβλία της **Καινής Διαθήκης**, καθώς και αγιογράφου της Θεοτόκου.

Ο Απόστολος Λουκάς καταγόταν από την Αντιόχεια της Συρίας και εξασκούσε το επάγγελμα του ιατρού. Ήταν γνώστης της Εβραϊκής, της Συριακής και της Ελληνικής γλώσσας και όπως φαίνεται από τα συγγράμματά του είχε αξιόλογη φιλοσοφική και φιλολογική κατάρτιση. Στον πρόλογο ενός αρχαίου Ευαγγελίου του (Αντιμαρκιωνιτικός πρόλογος, 160-180 μ.Χ.) καταγράφεται: «ὁ Λουκᾶς Ἀντιοχεὺς Σύρος, ἰατρὸς τῇ τέχνῃ, μαθητὴς ἀποστόλων γενόμενος καὶ ὕστερον Παύλῳ παρακολουθήσας μέχρις τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ, δουλεύσας τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως, ἀγύναιος, ἄτεκνος, ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων ἐκοιμήθη ἐν τῇ Βοιωτία».

Στην **Καινή Διαθήκη** δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες για τον ίδιο τον Απόστολο Λουκά. Καταγράφεται το όνομά του μόνο τρεις φορές, ενώ ο ίδιος στις Πράξεις των Αποστόλων αναφέρεται σε κάποιες περιπτώσεις στον πληθυντικό, περιλαμβάνοντας και τον εαυτό του στη συνοδεία του Αποστόλου Παύλου. Σύμφωνα με τις επιστολές του Παύλου, ο Λουκάς τον ακολουθούσε στις περιοδείες του, ήταν συνοδός του μέχρι το τέλος της πρώτης φυλακίσεώς του (Κολ. 4,14. Φιλήμ. εδ. 24), καθώς και κατά τη δεύτερη, λίγο πριν το τέλος του Παύλου (Β’ Τιμ. 4,11). Ο Παύλος τον χαρακτηρίζει “αγαπητό” (Κολ. 4,14) και ως τον “μόνο πιστό συνεργάτη του” (Β’ Τιμ. 4,11). Πράγματι, ο Λουκάς παρέμεινε πιστός και αφοσιωμένος στον Παύλο, μέχρι το τέλος της ζωής του Αποστόλου.

Έγραψε το **Ευαγγέλιό** του γύρω στο 55 με 60 μ.Χ. και τις Πράξεις των Αποστόλων γύρω στο 61 με 63 μ.Χ., αντλώντας τις περισσότερες πληροφορίες για τη ζωή του Χριστού από άλλους Αποστόλους και από την Παναγία. Σκοπός του ήταν να γνωστοποιήσει την έλευση του Ιησού Χριστού και την πορεία της Εκκλησίας σε κάποιο επίσημο πρόσωπο, το οποίο μάλλον ήταν κατηχούμενο στον χριστιανισμό και ονομάζει «κράτιστον Θεόφιλον».

Η εκκλησιαστική παράδοση συνδέει τον Ευαγγελιστή και το Ευαγγέλιό του με το ένα από τα αποκαλυπτικά ζώα, το βόδι. Ο συμβολισμός αυτός αναφέρεται στον Λουκά, επειδή το Ευαγγέλιο του αρχίζει από τη λατρεία του παλαιού νόμου, κατά την οποία τα θυσιαζόμενα ζώα ήταν, συνήθως βόδια, και συνεχίζει με τη θυσία του Χριστού, η οποία κατήργησε όλες τις θυσίες προς τον Θεό. Η παράδοση αναφέρει ότι ο Λουκάς είχε χάρισμα στη ζωγραφική και ότι η μεγάλη του αγάπη προς την Παναγία τον οδήγησαν στην ιστόρηση του προσώπου της, για να μπορούν οι πιστοί να τη γνωρίσουν καλύτερα. Σε αυτόν αποδίδονται αρκετές εικόνες της Παναγίας με επικρατέστερες την Παναγία στη Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου, την Παναγία του Σουμελά και την Παναγία του Κύκκου.

Σύμφωνα με την παράδοση, μετά το μαρτύριο του **Αποστόλου Παύλου**, ο Λουκάς

κήρυξε το Ευαγγέλιο στην Ιταλία, τη Δαλματία, τη Μακεδονία και κατέληξε στην Αχαΐα της Πελοποννήσου. Αργότερα, έγινε επίσκοπος των Θηβών της Βοιωτίας, όπου χειροτόνησε πρεσβυτέρους, ανέγειρε ναούς και θεράπευε με την προσευχή του πολλούς ασθενείς. Πολλοί πρώιμοι χριστιανοί συγγραφείς, με κυριότερο τον Άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο (4ος αι. μ.Χ.), αναφέρουν ότι εκεί τον συνέλαβαν οι ειδωλολάτρες, οι οποίοι τον σκότωσαν μετά από σκληρά μαρτύρια σε ηλικία 84 ετών. Ο τάφος του στη Θήβα έγινε θεραπευτική πηγή για πολλούς ασθενείς, ιδιαίτερα για αυτούς που υπέφεραν από παθήσεις των οφθαλμών.

Το 357 μ.Χ., το ιερό λείψανο του Αποστόλου μετακομίστηκε από τη **Θήβα της Βοιωτίας στην Κωνσταντινούπολη**, στον ναό των Αγίων Αποστόλων. Από εκεί μεταφέρθηκε στην Ιταλία, με πιθανότερη χρονολογία την περίοδο της κατάληψης της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204 μ.Χ. Σήμερα το λείψανο βρίσκεται στον ναό της Αγίας Ιουστίνης της Πάδουα και η τίμια κάρα του Αγίου στον καθεδρικό ναό του Αγίου Βίτου, στην Πράγα της Τσεχίας.

Ο ναός και το πανηγύρι του Αποστόλου Λουκά στην Αραδίππου

Ο ναός του Αποστόλου Λουκά, που στέκει επιβλητικός στην πλατεία της Αραδίππου από το 1940, είναι ο τρίτος που οικοδομήθηκε στη συγκεκριμένη τοποθεσία. Η ιστορία μαρτυρεί ότι ο πρώτος ναός του Αποστόλου Λουκά ανεγέρθηκε περίπου το 1700. Αργότερα, το 1851, κτίστηκε δεύτερος ναός πάνω στα θεμέλια του παλαιότερου. Ο νέος ναός ήταν πετρόχτιστος με ένα πανέμορφο σκαλιστό καμπαναριό, το οποίο δέσποζε στον ουρανό της Αραδίππου. Ο αείμνηστος Γιάγκος Κωνσταντινίδης αναφέρει ότι αυτός ο ναός ήταν παρόμοιος με τον παλαιό ναό του Αγίου Γεωργίου στη Λάρνακα. Στον περίβολό του λειτουργούσαν τα σχολεία, δηλαδή το Αρρεναγωγείο και το Παρθεναγωγείο (Λύτρας, 2007).

Καθώς ο πληθυσμός της **Αραδίππου** αυξανόταν, γινόταν φανερό ότι ο ναός ήταν πολύ μικρός, για να ικανοποιήσει τις ανάγκες των πιστών. Έτσι, το 1939 η τότε Εκκλησιαστική Επιτροπή αποφάσισε να κατεδαφίσει τον παλαιό ναό και να κτίσει νέο μεγαλύτερο. Για την απόφαση αυτή υπήρχαν έντονες διαμαρτυρίες από πιστούς που θεωρούσαν ότι η κατεδάφιση του ναού ήταν απαράδεκτη και οι οποίοι πρότειναν την ανέγερση δεύτερου ναού. Χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία του μακαριστού Παντελή Παντελούρη, ο οποίος αναφέρει ότι όταν το 1939 ήταν μικρός και υπηρετούσε στον ναό, είδε μια μέρα τον παπά-Θανάση, που ήταν ένας από τους τότε ιερείς του ναού, γονατιστό με υψωμένα τα χέρια να προσεύχεται μπροστά στην εικόνα του Αποστόλου Λουκά. Το παιδί τον ρώτησε με αφέλεια τι κάνει και ο ιερέας του απάντησε: «Κάμνω δέησιν … όπως ματαιωθεί η σκέψη των

Επιτρόπων, που σκέπτονται να κατεδαφίσουν την παλαιά εκκλησίαν, για να κτίσουν νέαν». Ένσταση στην κατεδάφιση του ναού υπέβαλε, αρχικά, και ο τότε Μητροπολίτης Πάφου και τοποτηρητής της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου και Μητροπόλεως Κιτίου, Λεόντιος, ο οποίος τελικά ενέδωσε στις πιέσεις των Επιτρόπων και υπέγραψε τον αφανισμό του παλαιού ναού (Κωνσταντινίδης, 1988). Το 1939 ο ναός κατεδαφίστηκε και ένα χρόνο μετά, τον Ιούλιο του 1940, παρεδόθη στους πιστούς της Αραδίππου ο νέος ναός καθαγιασμένος από τον Μητροπολίτη Πάφου Λεόντιο.

Αρκετές μαρτυρίες υπάρχουν και για το πανηγύρι του Αποστόλου Λουκά, το οποίο προσέλκυε ανέκαθεν πολλούς πιστούς, που συνέρρεαν από τη Λάρνακα και τα γύρω χωριά. Όπως καταγράφει η εφημερίδα «Φωνή της Κύπρου» 5.11.1884, *«Ἡ ἐν τῷ χωρίῳ Ἀραδίππου τελουμένη κατ' ἔτος πανήγυρις τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ ἐγένετο φέτος πολυπληθέστερα ἢ πέρυσιν, ἐκτὸς ὀλίγων ἀβλαβῶν ἀτακτημάτων προελθόντων ἐκ τῆς περὶ τὸ ποτήριον εὐθυμίας, ἡ πανήγυρις ἔληξεν ἄνευ οὐδενὸς σοβαροῦ δυσαρέστου». Η ίδια εφημερίδα ενημερώνει τον κυπριακό λαό στις 7.11.1931 ότι «Ἡ πανήγυρις τῆς Ἀραδίππου ὑπῆρξε ἀρκούντως πολυπληθὴς ἀλλ' οἱ ἐκ τῆς πόλεως προσελθόντες ἦσαν ὀλίγοι. Ἄλλοτε ἡ πανήγυρις τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ ἦτον ἡ προτιμωμήνη ὑπὸ τῶν Λαρνακέων, οἵτινες μετέβαινον οἰκογενειακῶς μὲ τέντες, μὲ ἅμαξας, μὲ ζῶα, προπάντων δὲ gourmets καὶ gourmants ἐπήγαινον διὰ νὰ χορτάσουν τὶς γουρουνιές, τὰ λουκάνικα, τὶς ζελατίνες specialities τῆς Ἀραδίππου» (Λύτρας, 2007).* Στα Κυπριακά Χρονικά, τόμος Δ΄(1926) 27, γράφει σχετικά *«Εἰς τὸ παρὰ τῇ Λάρνακι χωρίον Ἀραδίππου, ὑπάρχει ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι Ἀποστόλου Λουκᾶ τιμωμένου γενικώτερον μεν ὡς ἰατροῦ τῶν ὀφθαλμικῶν νοσημάτων, συγχρόνως ὅμως καὶ τῆς ἐπιληψίας, προστρεχόντων πολλῶν διὰ τοῦτο ἐκ τε τῶν χωρίων καὶ τῆς Λάρνακος κατὰ τὴν πανήγυριν τοῦ ἁγίου τελουμένην τὴν 18ην Ὀκτωβρίου.»* (Κατσώνης, 1995).

Σήμερα, στην εποχή της αφθονίας των φαγητών, των ποτών, αλλά και των καθημερινών ποικίλων εκδηλώσεων, αυτό που οδηγεί τους πιστούς χριστιανούς του νησιού μας, ως ταπεινούς προσκυνητές, στη χάρη του Αποστόλου Λουκά είναι η ευλάβεια, η πίστη και η αγάπη προς την Εκκλησία του Χριστού και των αγίων της.

Βιβλιογραφία:

Κατσώνης, Κ. (1995). Άγιοι της Αραδίππου, Αραδίππου, 10 (1995) 29.

Κωνσταντινίδη, Γ. (1988). Της Εκκλησίας Υπηρέται. Λάρνακα: Master Print.

Λύτρα, Α. Χ. (2007). Ταξίδι στο παρελθόν της Αραδίππου (Αραδίππου 1878-1934). Αραδίππου: Perfect Press Ltd.